

A Köztársaság kormányának rendelete a nemzeti kisebbségek kulturális önkormányzatának szervezetéről

(Kelt 1925. június 8-án.)

I.

A nemzeti kisebbség kulturális önkormányzatának feladatai a következők:

a) az illető kisebbség nyilvános és magán anyanyelvi tanintézeteknek a megszervezése, igazgatása és felügyelete az Észti Köztársaságban, és

b) gondoskodás e nemzeti kisebbség kulturális feladatairól és az e célra létrehozott intézetek és vállalatok igazgatása.

2. § A nemzeti kisebbség önkormányzata a törvényeknek azokat a rendelkezéseit alkalmazva, amelyek az igazgatási hatóságok ügyeire vonatkoznak, jogosult arra, hogy a fennálló törvények alapján tulajdont szerezzen és elidegenítsen, szerződéseket kössön, kötelezettségeket vállaljon, és a maga ügyeiben felperesként fellépjen.

3. § A nemzeti kisebbségek kulturális önkormányzata önállóan intézi a hatáskörébe tartozó feladatokat, de ennek során ugyanolyan alapon és ugyanolyan rend szerint alá van vetve a törvényeknek és kormányrendeleteknek, mint a körzeti önkormányzatok. A nemzeti kisebbségek kulturális önkormányzatainak a tevékenységét a belügyminiszter felügyeli.

4. § A nemzeti kisebbség kulturális önkormányzatának joga van arra, hogy a körzeti önkormányzatra érvényes szabályok szerint illetékeket vessen ki.

5. A bélyegzési adó és a postai illetékek tekintetében a nemzeti kisebbség kulturális önkormányzatára ugyanazok a rendelkezések érvényesek, mint a helyi önkormányzatokra.

6. § A nemzeti kisebbség kulturális önkormányzatának pecsétje van. A pecséten fel van tüntetve az állami címer és feliratként a hatóság hivatalos neve az állami nyelven, kívánság szerint az illető nemzeti kisebbség nyelvén is. A pecsétet az illető nemzeti kisebbség kulturális önkormányzatának kérelmére a belügyminiszter hagyja jóvá.

II.

7. § A nemzeti kisebbség kulturális önkormányzatának Észtország minden olyan állampolgára tagja, akit felvettek az illető önkormányzat által vezetendő nemzeti jegyzékbe.

8. § A nemzeti jegyzékbe Észtországnak az illető nemzetiséghez tartozó minden állampolgára felvétetheti magát, aki a 18. életévét betöltötte.

A nemzeti jegyzékbe felvetteknek 18 évnél fiatalabb gyermekei szülei szerint számítanak a kulturális önkormányzathoz tartozónak. Ha a szülők különböző nemzetiségűek vagy két kulturális önkormányzathoz tartoznak, akkor a szülői megegyezés határozza meg, hogy a gyermekek melyik kulturális önkormányzathoz tartoznak. Ha a szülők nem jutnak megegyezésre, akkor a gyermek az apa nemzetiségéhez vagy kulturális önkormányzatához tartozik.

Azok a nemzeti jegyzékbe felvett gyermekek, akik betöltötték 18. életévüket, nem számítanak a kulturális önkormányzathoz tartozónak, ha egy éven belül nem jegyeztetik be magukat.

Megjegyzés. A kulturális önkormányzatnak joga van arra, hogy megtagadja az újrafelvételét annak, aki a 9. § b) és c) pontja alapján kivált a nemzeti jegyzékből.

9. § A nemzeti jegyzékből törlik azt, aki

- a) elhalálozás következtében válik ki;
- b) kiválik az észt állampolgárságból;
- c) saját kívánságára kilép a kulturális önkormányzathoz.

A saját kívánságra történő kilépést legalább egy fél évvel korábban írásban be kell jelenteni.

10. § A kulturális önkormányzatnak a 9. § b) és c) pontja alapján kivált tagjai kötelesek a költségvetési év végéig eleget tenni a kulturális önkormányzattal szemben fennálló valamennyi pénzügyi kötelezettségüknek, ugyanolyan alapon, mint azok, akik a kulturális önkormányzathoz tartoznak.

11. § A kulturális önkormányzat szavazásra jogosult tagjainak számítanak azok a nemzeti jegyzékben szereplő nagykorú állampolgárok, akiknek jogukban áll, hogy részt vegyenek a helyi önkormányzatok képviselőtestületeibe történő választásokon.

III.

12. § A nemzeti kisebbségek kulturális önkormányzatának szervei a következők:

- a) a kulturális tanács,

- b) a kulturális igazgatás és
- c) a helyi kulturális kuratóriumok.

A kulturális tanács és a kulturális igazgatás székhelye a Köztársaság fővárosa.

13. § A kulturális tanács 20–60 tagból áll. Az első kulturális tanács tagjainak számát a Köztársaság kormánya állapítja meg a főbizottság terveze alapján, a belügyminiszter javaslatára. A következő kulturális tanácsok állományát az előző kulturális tanácsok határozzák meg, megbízatásuk lejártá előtt.

A kulturális tanácsot három évre választják.

14. § A kulturális tanács tagjainak megválasztása a megfelelő rendeletek alapján történik, amelyeket a Köztársaság kormánya hagy jóvá a nemzeti kisebbségek kulturális önkormányzatáról szóló törvény 23. és 24. §-ai szerint.

15. § A kulturális tanács tagjai hivatalos kötelességeik gyakorlásáért a kulturális tanács rendeletére vagy határozatára kártalanítást kaphatnak.

16. § A kulturális tanács tagjai nem lehetnek a kulturális igazgatás tisztviselői, és nem köthetnek szerződéseket a kulturális igazgatással. Ez a korlátozás családtagjaikra is érvényes. Kivételekről a kulturális tanács 2/3-os szavazattöbbséggel határoz.

17. § A kulturális tanácsnak az a tagja, aki nyomós indok nélkül három egymást követő ülésen nem vett részt, a tanács tagjai közül kiválnak tekintendő. Helyére a következő jelölt lép a kulturális tanács választási rendeletében előírt rendben.

18. § A kulturális tanács a maga illetékességi tartományában a kulturális önkormányzat döntéshozó szerve. Döntési hatáskörébe tartozik a kulturális önkormányzatot érintő valamennyi kérdés, a végrehajtó szervek megválasztása és a tevékenységük feletti felügyelet (a körzeti tanácsok ügyrendje 6. §).

19. § A kulturális tanács ülései rendes és rendkívüli ülések.

20. § A kulturális tanács nyitó ülését az elnökség megválasztásáig a kulturális tanácsba történt első választásokra létrehozott főbizottság elnöke vezeti. A kulturális tanács első rendes ülését a nyitó ülésen megválasztott elnökség hívja össze. Később a kulturális tanács összehívását és az időpontjának a meghatározását a kulturális igazgatás végzi.

21. § A kulturális tanács legalább évente egyszer megtartja a rendes üléseit.

22. § A kulturális tanács rendkívüli üléseit a kulturális igazgatás kezdeményezésére vagy a tanács, vagy a revíziós bizottság tagjai egyharmadának írásban kifejezett kívánságára hívják össze. A két utóbbi esetben a kulturális

tanácsot legkésőbb a kívánságnak a kulturális igazgatáshoz történt beérkezését követő két héten belül össze kell hívni.

23. § A kulturális tanács ülése akkor határozatképes, ha azon legalább a tanácstagok fele jelen van.

24. § A kulturális tanács ülései nyilvánosak. A zárt ülés elhatározásához a jelenlevők 3/4-es szavazattöbbsége szükséges.

25. § A kulturális tanács üléseinek időpontját a kulturális tanács által meghatározott módon közlik a nyilvánossággal.

A tanácstagoknak az általuk megadott címre időben elküldik a névre szóló meghívást és a napirendet.

26. § A kulturális tanács üléseinek napirendjét a kulturális igazgatás állítja össze. Beleegyezése nélkül az ülésen nem lehet dönteni olyan ügyekről, amelyek nem szerepelnek a napirenden.

27. § A kulturális igazgatás saját kezdeményezésére, valamint a helyi önkormányzatok, társadalmi szervezetek, kulturális tanácstagok és magánszemélyek indítványára vesz fel ügyeket a kulturális tanács napirendjére.

A kulturális igazgatás köteles a belügyminiszter és az oktatásügyi miniszter által előterjesztett ügyeket napirendre tűzni.

28. § A kulturális tanács egyszerű szótöbbséggel hozza meg határozatait.

A kulturális tanács törvényes létszámának kétharmados többsége szükséges:

1. a kulturális önkormányzat megvalósításához (a kulturális önkormányzatról szóló törvény 27. §-a);

2. a kulturális önkormányzat tevékenységének befejezéséhez (a kulturális önkormányzatról szóló törvény 15. §-ának 1) pontja);

3. ha a kulturális önkormányzat hivatalos személyeit bíróságilag felelőségre akarják vonni.

29. § A kulturális tanács nyílt szavazással hozza határozatait. Titkos szavazással történik a kulturális tanács elnökségének és a kulturális igazgatás tagjainak megválasztása, tiszttviselők perbefogása, a fizetések és támogatási pénzek meghatározása.

A kulturális tanács jelenlévő tagjai 1/4-ének a kívánságára más ügyeket is titkos szavazással kell elintézni.

30. § A kulturális tanács üléseit a kulturális igazgatás elnöke vagy annak segítője vezeti. Távollétük esetén a kulturális tanács a tagjai közül választ vezetőt. Ilyen esetekben az ülést a kulturális igazgatás valamelyik tagja vagy, ilyenek távollétében, a kulturális tanács legidősebb jelenlévő tagja nyitja meg.

31. § Az üléseken a rend fenntartása az elnök dolga. Az elnöknek joga van a szónokokat félbeszakítani, kétszeri figyelmeztetés után tőlük a szót

megvonni, az ülés résztvevőire megjegyzéseket tenni, őket rendreutasítani, ülészüneteket elrendelni, és szükség esetén az ülést bezárni, ha annak folytatása az ülés résztvevőinek vagy hallgatóságának a magatartása miatt lehetetlenné válik. Ha az ülés során a hallgatóság részéről rendzavarások történnek, az elnök felszólíthatja a közönséget az ülésterem elhagyására.

32. § A kulturális tanács üléseinek jegyzőkönyvét a kulturális tanács titkára vagy annak helyettese vezeti.

Megjegyzés. A kulturális tanács titkára egyúttal titkára lehet a kulturális igazgatásnak is.

33. § Minden ülés jegyzőkönyvébe az ülés helyiségében három napig be lehet tekinteni. Ez idő alatt a kulturális tanács tagjainak jogukban áll az ülés határozataira és saját beszédeikre vonatkozóan megjegyzéseket és korrigálásokat bejegyezni.

Megjegyzés. A zárt ülések jegyzőkönyveit a titkár őrzi, aki köteles azokat az ebben a paragrafusban meghatározott idő alatt a kulturális tanács tagjainak kívánságára kiadni, hogy ők a jegyzőkönyveket átnézhessék, korrigálásokkal és megjegyzésekkel láthassák el.

34. § Ha három napon belül nem érkeznek be kifogások a jegyzőkönyv ellen, a kulturális tanács ülésének elnöksége a jegyzőkönyvet elfogadottnak nyilvánítja. Az elnökségnek kötelessége, hogy a benyújtott megjegyzéseknek megfelelően a jegyzőkönyvet kijavítsa.

35. § Egyes kérdések előzetes megtárgyalására a kulturális tanács a saját tagjaiból bizottságokat alakíthat.

36. § Helyi kérdések megoldására és rendezésére a kulturális tanács szükség szerint helyi kulturális kuratóriumokat hozhat létre, amelyeknek tevékenységi területe a körzet, a városokkal együtt.

A Köztársaság kormányának jóváhagyásával több körzetre közös kulturális kuratórium hozható létre.

37. § A kulturális kuratóriumok a kulturális tanácsnak a tevékenységi területükön megválasztott tagjaiból állanak, akik maguk közül választják a kulturális kuratórium elnökét vagy elnökségét.

Ha a kulturális tanácsnak háromnál kevesebb olyan tagja van, akit a kulturális kuratórium tevékenységi területén választottak meg, akkor a kulturális tanács a kulturális kuratórium tagállományát a megjelölt taglétszámmig kiegészíti a kulturális önkormányzatnak a kulturális kuratórium területén lakó, szavazásra jogosult tagjaival.¹

38. § A kulturális kuratóriumok megfelelő speciális instrukciók alapján működnek, és alá vannak rendelve a kulturális tanács határozatainak.

Ezeket az instrukciókat a belügyminiszter indítványára a Köztársaság kormánya hagyja jóvá.

39. § A kulturális tanácsnak, a tanács bizottságainak és a helyi kulturális kuratóriumoknak joguk van arra, hogy nyilatkozatok megtételére szakértőket hívjanak meg az ülésekre.

40. § A kulturális igazgatás és a kulturális kuratóriumok tevékenységét és ügyvitelét a revíziós bizottság ellenőrzi, amelyet a kulturális tanács választ tagjai közül. A revíziós bizottság taglétszámát a kulturális tanács határozza meg a szükségesnek megfelelően. A revíziós bizottságnak joga van arra, hogy munkájába szakértőket vonjon be, és egyes tagjait revíziókkal bízza meg.

41. § A kulturális tanács jogosult az 1. §-ban megjelölt területeket kötelező rendelkezéseket kibocsátani, amelyek a kulturális önkormányzat minden tagját kötelezik. Ezek a kötelező rendelkezések nem állhatnak ellentétben az érvényes törvények rendelkezéseivel.

A kötelező rendelkezések a belügyminisztérium ellenőrzése alatt állanak, amely azokat az Állami Közlönyben való közzététel végett átküldi az Igazságügyminisztériumnak.

42. § A kulturális tanács végrehajtó szerve a kulturális igazgatás (a körzeti tanácsok ügyviteli rendje 29. §).

43. § A kulturális igazgatás a kulturális tanács által választott legalább három tagból áll.

44. § A kulturális igazgatás tagjait a kulturális tanács első rendes ülésén választják meg. Megválasztottnak azok a jelöltek tekintendők, akik megkapták a jelenlévő tanácstagok több mint felének a szavazatát.

Olyan személyek is választhatók, akik nem tagjai a kulturális tanácsnak, de a kulturális önkormányzat szavazásra jogosult tagjainak kell lenniük. A kulturális igazgatás tagjaiként tanácskozási joguk van a kulturális tanács ülésein.

45. § A kulturális igazgatás tagjait a kulturális tanács hivatali időszakának tartamára választják.

A kulturális tanács feloszlásánál a kulturális igazgatás addig végzi feladatait, amíg az új kulturális tanács által megválasztott kulturális igazgatás hivatalba lép.

46. § A kulturális igazgatás elnökét és segítőjét a kulturális tanács választja a kulturális igazgatás tagjai közül.

47. § A kulturális igazgatás ügyvitelét szükség szerint osztályokra bontják. Az osztályok vezetői a kulturális igazgatás tagjai.

48. § A kulturális igazgatás tisztviselőit a kulturális igazgatás nevezi ki és bocsátja el. Fizetésüket a kulturális igazgatás javaslatára a kulturális tanács állapítja meg.

49. § A folyó ügyek intézésére a kulturális igazgatás havonta legalább egy rendes ülést tart. Ezeknek az üléseknek a napját a kulturális igazgatás határozza meg, és a kulturális tanács által meghatározott módon közli a nyilvánossággal.

Megjegyzés. Ha sürgős esetekben a kulturális igazgatás határozatát nem lehet megvárni, akkor a kulturális igazgatás elnökének vagy az illető osztály vezetőjének joga van arra, hogy az ügyet saját felelősségére elintézzze, s azt a kulturális igazgatás legközelebbi ülésére jóváhagyás végett vagy végleges határozathozatal végett előterjessze.

50. § A kulturális igazgatás ülései akkor határozatképesek, ha a kulturális igazgatásnak legalább három tagja jelen van, s közöttük ott van az elnök vagy helyettese.

51. § Az ülést az elnök vagy a helyettese vezeti. Mindkettőjük távollétében a kulturális igazgatás egyik olyan tagja vezeti, akit az összegyűlték ennek az ülésnek a levezetésére megválasztottak.

A kulturális igazgatás beleegyezésével vagy felszólítására a kulturális igazgatás tisztviselői vagy más szakértők is részt vehetnek az ülésen tanácskozási joggal.

52. § A kulturális igazgatás egyszerű szótöbbséggel hozza határozatait. Szavazategyenlőség esetén az indítvány elvetettnek tekintendő. A szavazás nyílt.

Megjegyzés. A tisztviselők választását a kulturális igazgatás egyes tagjainak kívánságára titkosan kell megejteni.

53. § A kulturális igazgatás tagjainak tisztsége tiszteletbeli tisztség, mindazonáltal a kulturális tanács határozatára az egyes üléseken való részvétel munkájáért vagy más alapon kártalanítás adható.

54. § A kulturális igazgatás üléseinek jegyzőkönyveit a kulturális igazgatás titkára vezeti. Ő vezeti a kulturális igazgatás irodáját is.

55. § A kormányzati, bírósági, önkormányzati és más intézményekkel és személyekkel való érintkezésben a kulturális önkormányzatot a kulturális igazgatás képviseli.

56. § A kulturális igazgatás, a neki alárendelt intézmények és a helyi kulturális kuratóriumok ügyvitele és annak törvényessége fölött az általános felügyeletet a kulturális igazgatás elnöke gyakorolja.

57. § A kulturális igazgatás belső ügyvitelére, valamint a kulturális igazgatás pénzeszközeinek és vagyontárgyainak a kezelésére vonatkozóan a kulturális tanács szükség szerint instrukciókat ad ki.

58. § A kulturális igazgatás a kulturális önkormányzat pénzeszközeit a kulturális tanács által jóváhagyott költségvetés keretében használja fel.

A költségvetés összeállítása és végrehajtása, valamint a költségvetés alapján eszközölt kiadások elszámolása a Köztársaság ideiglenes kormányzati rendjének 12. §-a szerint a Köztársaság kormánya által 1920. január 19-én kibocsátott, a községi és körzeti önkormányzatok kiadásairól, bevételeiről, előirányzatairól és elszámolásairól szóló ideiglenes törvény alapján történik.

IV.

59. § A kulturális önkormányzat tevékenysége feletti felügyelet joga a belügyminisztert illeti, aki ezt személyesen vagy képviselői útján gyakorolja.

60. § A felügyelet gyakorlása során a belügyminiszternek joga van arra, hogy bármikor átvizsgálja a kulturális önkormányzat bármelyik intézményének az ügyvitelét, tőle magyarázatokat követeljen, és bekérje az ügghöz tartozó dokumentumokat vagy azok másolatát.

A kulturális igazgatás üléseinek a jegyzőkönyveit vagy azok másolatát az ülést követő 7 napon belül ellenőrzésre megküldik a belügyminiszternek.

A felügyelet az önkormányzat felügyeletére vonatkozó ideiglenes törvény alapján történik.

61. § A Köztársaság kormánya a belügyminiszter indítványára feloszthatja a kulturális tanácsot. Az új választásokat a felosztatás napját követő három hónap alatt tartják meg.

V.

62. § Magánszemélyek, egyesületek és hatóságok magánjogaiknak a kulturális önkormányzat által történő megsértése esetén általános alapon követelésekkel léphetnek fel. (Magánjogi perrendtartás 1. § és Megjegyzés).

63. § A kulturális tanács törvénysértő határozatainak végrehajtása ellen kontenciózus eljárás keretében a békebírószágon lehet panasszal élni.

64. § A kulturális igazgatás rendelkezései ellen törvénysértés miatt lehet a békebírószágon kontenciózus eljárás keretében panaszt emelni; a kulturális igazgatás tevékenységével szembeni minden egyéb panasszal a kulturális tanácshoz kell fordulni.

VI.

65. § A kulturális önkormányzat tevékenységének befejezése a nemzeti kisebbség kulturális önkormányzatáról szóló törvény 15. §-ában felsorolt esetekben a Köztársaság kormányának minden egyes esetre vonatkozóan kiadott rendeletei szerint történik.

Jegyzet

¹ Ezt a második bekezdést a Köztársaság kormányának 1925. december 18-i kiegészítő rendelete (R. T. 199/200 1925. sz.) iktatta be.